El Puigcerdà jueu se suma al turisme

▶ L'Ajuntament i la Generalitat inventarien el llegat que amaga la popular plaça del Call al centre de la vila per fer una nova ruta nacional ▶ La capital cerdana va tenir una comunitat de la qual se'n conserva carrers, una llàntia i un segell

M.S. PUIGCERDÀ

■ Puigcerdà vol fer un pas més en la vinculació de la seva oferta turística a la història local. Això li permet dotar els atractius de la vila d'un caràcter propi que la pot diferenciar d'altres destinacions. Així és com, en els últims anys, ha recuperat aspectes de la seva història patrimonial i cultural. En són exemples els túnels que creuen el subsòl i que ja tenen en cartera una galeria visitable sota la plaça de l'Ajuntament, la instal·lació d'una estàtua del brigadier Josep Cabrinetty a la plaça que porta el seu nom, la ruta «Petjades Culturals», que creua el centre, i la creació de sales tematitzades sobre la Cerdanya i la mateixa Puigcerdà al Museu Cerdà, l'antic convent. Ara l'Ajuntament s'ha proposat afegir a aquest ventall el passat jueu de la vila, interioritzat pels veïns gràcies a l'existència de la plaça del Call, un espai molt popular del qual, però, pocs coneixen les restes arqueològiques que conserven.

La trama urbana que es conserva sota un edifici de la plaça del Call ARXIU /MIQUEL SPA

La recuperació del passat jueu de la capital cerdana s'ha començat a treballar amb tècnics de l'Ajuntament, tècnics d'altres municipis del país que també tenen un passat jueu i representants de la Generalitat. El projecte, que porta el nom d'«Aljames», té com a objectiu «endreçar, reconèixer i promoure el patrimoni jueu de Catalunya» i «crear coneixement i recuperar la memòria i identitat oblidades de la cultura jueva a Catalunya per tal que es divulguin al públic en general i se'n faciliti la recerca als acadèmics», segons han remarcat els responsables del Departament de Cultura.

L'existència d'un call jueu a Puigcerdà està datat des de mitjan segle XIII fins al segle XV. La necessitat de crear nou habitatge per a les comunitats arribades a la vila, entre les quals la jueva, va propiciar l'establiment d'un call jueu a tocar de les muralles per la part nord del nucli antic. La vila nova, aixecada fora dels murs i a tocar de l'antiga església de Santa Maria, va propiciar també l'establiment d'una porta a les muralles anomenada 'la del call dels jueus'. Tal com exposa l'Ajuntament en la seva ruta «Petjades Culturals», entre els anys 1992 i 2006, un projecte d'excavacions va permetre delimitar un barri de cases separades amb parets mitgeres i, algunes, recolzades directament en la muralla. Entre les restes trobades, que ara es conserven al Museu Cerdà, hi havia un fragment de llàntia de la Hanukkà i un segell per marcar el pa àzim, de fusta d'eben amb una llegenda en àrab. Un dels vestigis més importants trobats va ser un tram de carrer que va quedar al descobert als baixos d'un edifici d'habitatges a la part nord de la plaça, que toca amb el carrer de Sant Agustí. Uns baixos amb parets de vidre permeten des del carrer observar l'antiga trama urbana del call jueu. L'any 1333 la construcció del convent de Sant Francesc va afectar part d'aquest veïnat semita, en el qual també hi havia una sinagoga. Part d'aquella comunitat es va desplaçar cap a la zona de l'estany, i es va obrir una nova via d'eixamplament de la vila. Les antigues cases del call van ser enderrocades en diverses fases entre els anys 1707 i 1836, quan l'Ajuntament va aprovar l'enderroc del convent de Sant Agustí, que havia substituït el de Sant Francesc. Un llegat que ara quedarà explicat en una nova ruta nacional.

> La comunitat semita es va establir fora de les muralles el segle XIII, però amb reformes posteriors i amb la construcció de convents es va destruir el barri